

ALDAI

Münchenas Ketvirtadienis, 1946. III. 7 d. /III metai/ Nr. 54 /91/

VIENYKIMĖS SULAIKYTI RUSIJAI

CHURCHILLIO KALBA

Antradienio vakarą Churchillis JAV pasakė senai su susidomėjimu laukta kalbą, kurios santrauką duodame mūsų skaitytojams.

Jau sukurta pasaulinė organizacija, kurios uždavinys užkirsti kelią karui. Mūsų uždavinys šią organizaciją taip paremti, kad ji pasidarytų pajėgi. Dėl to šią organizaciją reikia paremti tarptautine karine pajėga. Tam tikslui kiekviena šalis turėtų skirti atitinkamą skaičių lėktuvų. Atominės energijos paslaptį jau dabar išduoti sąjunginėms tautoms būtų klaidinga, kol jos pačios tebevaikšto kūdikio kojomis. Tur būt, niekam nereikėjo praleisti penigo naktis, dėlto, kad šią paslaptį saugojo demokratinės šalys. Būtų nelaimė, jei ši paslaptis

būtų diktat. karinių kraštų žinioje. Gyvename sunkios įtampos laiką. Badas ir vargas slegia pasaulį. Be angliškai kalbančių tautų tikrosios brolybės nebus galima išvengti karo arba išlaikyti taikos. Tad reikia mūsų augantį draugingumą sustiprinti kariniu bendradarbiavimu, t.y. pasikeisti ginklais, kariūnais ir bendrai naudotis visomis visame pasaulyje esančiomis bazėmis. Tvirtinu, kad tatai neprieštaraus Sąjunginių Tautų dvasiai, bet bus tikrai tinkanti priemonė pasaulio taikai išlaikyti. Šešėlis apdengė tą žemę, kuri ka tik prieš tai buvo sąjungininkių pergalės apšviesta. Niekas negali pasakyti, ka Rusija su savo komunistinėmis organizacijomis siekia. Aš stebiuosi rusų tautos ištverme. Juk ir mes patys norime dirbti pastoviai draugystei sustiprinti. Todėl norime suprasti ir rusų galvoseną. Rusija nori savo sienas vakaruose užtikrinti visiems laikams. Visa tatai yra suprantama, bet reikia pasakyti, kad nuo Stettino iki Triesto

yra buleista geležinė užuolaida. Varšuva, Budapeštas, Bukareštas, Sofija, Belgradas pateko į sovietų sferą ir vis didėjančia sovietų kontrole. Lenkija yra sovietų laikysenos skatinama reikalauti didelių žemės plotų iš Vokietijos. Šie reikalavimai nėra teisėti. Komunistų partijos visur siekia totalinės valdžios. Sovietų užimtuose kraštuose, išskyrus Čekoslovakiją, niekur nėra tikros demokratijos. Bandytas rusų zonoje sukurti tik vieną komunistų partiją ir tuo daryti įtakos vakarų zonoms kelia rimtų rūpesčių. Iranas ir Turkija dėl spaudimo iš Maskvos kenčia perimą. Komunistų partija ir jos visur kuriama penktoji kolona gresia krikščioniškajai civilizacijai. Būtų neprotinga prieš visa tai užmerkti akis. Aš netikiu, kad Rusija norėtų kariauti. Ji nori tik karo vaisiais pasinaudoti ir praplėsti savo įtaką. Dabar nuo mūsų pareina, ar demokratijos įtaka sustiprės ar susilpnės pasaulyje. Aš žinau, kad mūsų sąjungininkai rusai gerbia jėgą ir niekina silpnumą. Jei vakarų valstybės laikysis chartos, tai saugumas bus užtikrintas. Juk lengva būtų buvę paskutinį karą sutrukdyti. Bet ši karta tai neturėtų pasikartoti. Per 1946 m. mes turime rasti susitarimą su rusais.

Niekas tegu menku nelaiko D. Britanijos pajėgumo. Karo metu ji pakėlė didžiausias sunkybes. Jai ir dabar nėra lengva atkurti pramonę. Jeigu kas vertintų JAV ir D. Britanijos žmonių darbus, atliktus jūrose, ore ir kitose srityse, tai turėtų pripažinti, kad šie darbai yra dideli. Ši jėga užtikrina mūsų saugumą. Jei mes laikysimės sąjunginių tautų chartos, jei iš kitų tautų negeisime nei jų žemių nei jų turtų, tai būsime stiprūs ir stiprūsime tuc keliu žengdami pirmyn.

Tuo būdu mūsų ir kitų tautų ateities kelias bus laisvas.

CHURCHILLIO KALBA

/Stars and Stripes, III.6/

Fulton, IV.5. Winstonas Churchillis vakar pasakė, kad Rusija sudaro vis didėjantį iššaukimą ir pavojų krikščioniškajai civilizacijai, ir pasisakė už tikrą karinę JAV valstybių - Didžiosios Britanijos sąjungą trečiam pasauliniam karui išvengti.

Churchillis piktai įspėjo, jog komunistų penktoji kolona, Maskvos vedovaujama, dirba didesnėje pasaulio pusėje.

Jis nurodė į Rusijos gresiantį šešėlį tiek Europai, tiek Azijai. Churchillis gynė bendrą JAV valstybių ir D. Britanijos naudojimąsi visų abiejų šalių turimomis oro bazėmis visame pasaulyje.

Jis reikalavo išplėsti nuolatinę apsaugos sutartį, kurią yra sudariusios JAV valstybės ir D. Britanija, įtraukiant ir kitas Britų Imperijos šalis, reikalavo pasikeisti tarpusavyje karinėmis informacijomis, ginklais ir apmokymu bei karininkais ir kariūnais.

Toliau Churchillis reikalavo, kad Sąjunginių Tautų organizacija būtų tuojuos aprūpinta tarptautinėmis ginkluotomis pajėgomis, visų pirma visą pasaulį apimančia aviacija, kad būtų išvengta grėsiančios agresijos ir pareiškė, kad JAV valstybės ir D. Britanija atominės bombos paslaptį pasilaikytų sau.

Visa 45 minutė trukusi Churchillio kalba iš esmės buvo skirta įspėti, kad dabartinis Rusijos kursas grėsia pasaulio taikai, ir parodyti, kad angliškai kalbančių demokratijų broliška sąjunga yra vienintelė priemonė išvengti būsimo dar žiauresniam pasauliniam karui.

Karo metu buvęs ministras pirmininkas pareiškė, kad nuo Stettino, prie Baltijos jūros, iki Triesto, prie Adrijos jūros, skersai žemyną nusileido geležinė uždanga. Už šios ribos yra likusios visos sostinės ir senosios centrinės ir Rytų Europos valstybės. Varšuva, Berlynas, Praga, Viena, Budapeštas, Belgradas, Bukareštas ir Sofija - visi šie miestai ir šalys yra Sovietų sferoje ir visi viena ar kita forma yra netik Sovietų įtakoje, bet ir vi-

siškoje Maskvos kontrolėje.

Tik Atėnai yra laisvi spręsti savo ateitį būsimuose rinkimuose kurie įvyks Britanijai, JAV ir Prancūzijai stebint.

Sovietų įtakos zonoje komunistų partijos, kurios anksčiau buvo visai nyžymios, pasiekė tokią rešmę ir galią, kurios neatitinka joms priklausančių karių skaičiaus. Jie siekia visur paimiti savo žinvisuotinę kontrolę.

Kokias išvadas bedarytume iš šių faktų, - o tai yra neginčijami faktai, - dabartinė Europa nėra toji išlaisvintoji Europa, dėl kurios atstatymo mes kariavome ir nėra tokia, kuri turėtų pagrindines sąlygas pastoviai taikai.

AR ILGAI LAIKYSIS FRANCO?

Savo metu Franco iš Hitlerio ir Musolinio yra gavęs labai didelę paramą. Vokiečių aviacija ir pajamos pilietiniame kare atliko generalinę repeticiją. Praėjusio karo metu Franco rengėsi už tai daryti stambią nuostolių sąjungininkams. Kitaip politiškai galvojančius Franco persekiojo ir valdė, kraštą politinio teroro priemonėmis. Sąjungininkai Franco režimo nepripažino ir jį pasmerkė. Sąjungininkai dabar nori pašalinti Franco tokiu būdu, kad pačiai tautai netektų nukentėti. Tik dėl to iki šiol Franco išsilaikė pri valdžios vairu. Paskutiniu metu Franco pasviro į monarchiją. Vis dėlto tai buvo jo paprastas manėras. Viskas turėjo palikti kaip buvo. Neseniai Franco įsakė suimti kai kuriuos monarchistus ir 37 socialistus. Prancūzija protestuodama dėl garsaus pasipriešinimo sąjūdžio vado Garcios nužudymo, uždarė sienas su Ispanija. Šiaip ar taip, juo toliau, juo daugiau sunkės Ispanijos užsienio politika. Prie to prisidės šie veiksniai: 1. Eksilinė Giralio valdžia Paryžiuje, 2. Aliance demokratika pagrindžio veikla Ispanijoje ir 3. Nederlius Ispanijoje pasunkins ūkinę padėtį. Dabartinė padėtis manoma, dar gali trukti ilgiau, nes nesirengiama daryti tai, kas galėtų padidinti vargą tautai, tačiau užsienio spaudimas į Ispanijos vidaus reikalus vis didės.

SOVIETAI ŠNIPINĖJO AMERI- KIEČIU KARIUOMENĖS JUDEJIMA

Otava /AP/. Kanados ministras pirmininkas Mackensie Kingas šiais dienomis paskelbė kai kurias smulkmenas iš susektos špicnažo aferos. Duomenys rodo, kad špicnažą organizavo Sovietų pasiuntinybės nariai pagal Maskvos duotas instrukcijas. Maskvos agentai atvyko į Kanadą rugpiūčio mėnesį surinkti žinių apie amerikiečių kariuomenės perkėlimus iš Europos į Ameriką ir didž. Vandenyno srityje. Toliau sakoma, kad Sovietų karo attache pulk. Zabotinas buvo užtikrintas, jog galės gauti šias žinias: 1. Smulkias žinias apie tas medžiagas, kurios sudaro atominę bombą, jos gamybos būdą ir brėžinių. 2. Elektroninių sviedinių smulkmenas. 3. Uraniumo 235 pavyzdžius ir smulkias žinias apie imones, kuriose jis gaminamas. 4. Gauti ~~Stulakia~~ Brazilijos pestipinkų diviziją, kuri kovojo Italijoje, ir apie kitas Kanados kariuomenės divizijas.

Paskelbti 4 asmens, kurie slap-
tas žinias perdavė rusų šnipams. Yra pagrindo manyti, kad, be to, dar daugelis kitų agentų dirbo šioje šnipų kompanijoje ir kad buvo išduotos net dar reikšmingesnės paslaptys. Tačiau apie tai dar nieko neskelbiama, nes tyrimo darbai dar nėra galutinai baigti.

BRITANIJA PRAŠO PAAIŠKINIMŲ

Londonas /UP/. Britų charge d'affaires Maskvoje Frank Roberts įgalintas paprašyti Sovietų vyriausybės paaiškinimų, kodėl Raudonoji Armija pasilieka šiaurės vakarų Irane. Be to, Roberts įgalintas pasiinformuoti visais Irano klausimais. Pareiškama, kad Britų vyriausybė nėra gavusi iš Maskvos jokie pranešimo tuo reikalu.

IRANAS IŠTEIKS PROTESTĄ STO

Teheranas /AP/. Irano parlamente narys Dr. Mohamed Mosadegh savo kalboje parlamente pasakė, kad Iranas turi protestuoti dėl to, kad rusai žaužo trišalę sutartį ir dėl to pareikalavo vyriausybę įteikti Saugumo Tarybai notą dėl Sovietų agresijos. Jis kaltina rusus, kad jie viešai sulaužė savo

įsipareigojimus ir paneigė sutartį, kurią pasirašė su Iranu ir D. Britanija. Rusai nori pasilikti Irane mūsų labai, bet gi Iranas protestuoja prieš tos sutarties signatarus. Vyriausybė dėl to turi informuoti Saugumo Tarybą. Mosadeghas pasakė, kad ministro pirmininko Sultaneh vadovaujamoji delegacija Maskvoje neturinti teisės dėti del rusų kariuomenės evakuavimo, nes tai tenka laikyti išspręstu klausimu. Jis priminė, kad rusai buvo sutikę pasitraukti iš Irano. Jie pakartotinai stengėsi mus įtikinti, jog jie nori laikytis savo žodžio, tačiau dabar jie jau praneša, kad pasitraukia tik iš Semnane, Mešedo ir Šarudo provincijų. Šiandien gauta žinių, jog rusai tebestovi dar ir tose provincijose. Reikia manyti, kad rusai planuoja pasilikti Irane.

PREKIŲ NORMAVIMAS ANGLIJOJE

Šiuo metu ir Anglijoje nelen-
gyva gauti namų ūkie apyvokai reikalingų daiktų. Anglai iš taikos tikėjosi šio to geresnio. Anglijoje gaminamų prekių tik dalis par-
duodama viduje, kitos eksportuoja-
mos. Anglijai reikia daug ekspor-
tuoti, nes ji gerokai išsiskolina. Jos skolos siekia 4 milijardus svarų, nes karo metu ji nieko negalėjo eksportuoti. Dabar Anglija nu-
mato eksportuoti 75 % prekių dau-
giau negu prieš karą. Daugumas
darbininkų dar tebedirba karo pra-
monėje. Kas savaitę dabar demobi-
lizuojama po 100.000 vyrų. Jų vie-
ten šaukiami naujokai nuo 18 metų. Šiais metais armijoje turės pasi-
likti ne mažiau kaip 2.000.000 vy-
rų.

TRUMPOS ŽINIOS

- Vašingtonas. Trumanas kongre-
sui pasiūlė per eksporto-importo
banką padidinti užsienio kreditus
1.025 mil. dolerių. Šiuc kreditu
norima išjudinti iš sustingimo pa-
saulinį ūkį.

- Čunkingas. Kinijos vyriausy-
bė norėtų savo 8000 km nesustip-
rintą sieną su Rusija laikyti to-
kia sieną, kokia yra tarp JAV ir
Kanados.

- Roma.

- Roma. Popiežius Pius XII vienoje kalboje diplomatiniam korpusui pasakė, kad savo laikui Hitleris labai spaudęs Vatikaną paremti jo vedama karą prieš Sovietų Rusiją. Tačiau katalikų bažnyčia iš principo atmeta bet kokią karą, nes jis žmoniją įtraukia į vargą.

- Bernas. Vokiečių kreditai Šveicarijoje sudaro 200.000 milijonų svarų.

- Munchenas. Antradienį Münchene iškilmingai pasirašytas nacių ir militaristų valymo įstatymas. Šis įstatymas padėsias amerikiečių zonos gyventojams sudemokratinti. Pasirašymo iškilnėse dalyvavo gen. Clay, gen. Müller, trijų kraštų prezidentai ir daug aukštųjų valdininkų.

- Vašingtonas. Byrnes įteikė Sovietų Sąjungai dvi notas, kuriose sakoma, kad Sovietai pažeidę sutartį su Iranu ir kad Sovietų politika Mandžurijoje yra vedama savavališkai.

- Pranešama, kad Irano ministras pirmininkas savo išvykimą iš Maskvos atidėjo ketvirtadieniui. Iki šiol tebevyksta derybos.

- Kairas. Antradienį Aleksandrijoje priešbritiškų mitingų įvyko. Kaip žinoma, per paskutinius neramumus žuvo 2 britų kariai ir 20 egiptiečių. Egipto ministras pirmininkas pakvietė vafdistų partijos atstovus pasitarti Egipte - britų sutarties revizijos klausimu. Manoma, kad egiptiečiai pareikalaus atitraukti britų kariuomenę iš Egipto ir Sudano.

- Čunkingas. Kinijos vyriausybė pranešė, kad sausio mėnesį rusai pasiūlė buvusius japonų žmones Mandžurijoje valdyti drauge su rusais. Neseniai to faktą patvirtino ir Byrnes.

- Vašingtonas. Amerikiečių ministras Andersenas pareiškė, kad per pirmuosius du mėnesius į Europą busią išvežta 2 milijonai tonų kviečių, tačiau jų reikia 4 milijonų tonų. Buvęs prezidentas Hooveris vyksta į Europą maitinimo padėties ištirti.